

Biện pháp tăng cường giáo dục đạo đức cho sinh viên ở Trường Đại học Hạ Long

Nguyễn Thị Thanh Hoa*

*Trường Đại học Hạ Long

Received: 2/11/2023; Accepted: 12/11/2023; Published: 21/11/2023

Abstract: College age is a period of great psychological and physiological changes as well as the process of accumulating knowledge and life experiences of students. Students must proactively make decisions about their attitudes and actions and take responsibility for themselves instead of receiving constant guidance and protection from their families. Students will acquire and accumulate specialized knowledge, while expanding opportunities, creativity and intellectual potential, actively building new lives, establishing relationships, and participating socialization process... Therefore, from the very beginning, it is important to educate students with the right outlook on life. Therefore, the school's mission is to help students quickly adapt to new life in a university environment, thereby creating a healthy foundation for their future development. The article studies the content and methods of ethical education for students at Ha Long University and thereby proposes some measures to enhance ethical education for students at Ha Long University.

Keywords: Measures, ethics, moral education, students

1. Đặt vấn đề

Thế hệ trẻ nói chung, sinh viên (SV) nói riêng luôn là lực lượng quan trọng của mỗi dân tộc. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đánh giá cao vai trò của thế hệ trẻ đối với sự phát triển của đất nước: Một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội. Người khẳng định, tuổi trẻ không những là người kế tục các thế hệ đi trước mà còn là tương lai của đất nước, của dân tộc. SV Việt Nam nói chung và SV ở Trường Đại học Hạ Long nói riêng là một bộ phận của thanh niên Việt Nam. Chính vì vậy, họ là nguồn nhân lực chất lượng cao sẽ có nhiều đóng góp cho sự phát triển đất nước trong tương lai. Chăm lo, bồi dưỡng toàn diện SV vừa là mục tiêu, vừa là động lực cho sự phát triển bền vững của xã hội.

Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa đã nêu rõ bước chuyển trọng tâm căn bản của giáo dục từ truyền thụ, tiếp thu tri thức sang phát triển toàn diện tất cả các khả năng sẵn có của con người, không chỉ để phát huy tối đa năng lực của người học mà còn phát triển hài hòa đức, trí, thể, mỹ và dạy chữ, dạy nghề để dạy người nên những năm qua, công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho SV nói chung và SV ở Trường Đại học Hạ Long đạt

được những kết quả tích cực. Phần lớn SV Việt Nam nói chung và SV Trường Đại học Hạ Long nói riêng giàu lòng yêu nước, có tinh thần bảo vệ chủ quyền Tổ quốc; luôn tích cực, chủ động trong học tập, rèn luyện; chấp hành tốt chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Tuy nhiên, một bộ phận SV hiện nay có thói quen đua đòi, hưởng lạc, chạy theo những thói hư tật xấu, những tệ nạn xã hội, không tự giác học tập, rèn luyện. Tình trạng trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân khác nhau, một trong những nguyên nhân dẫn đến tình trạng đó là do công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh, SV vẫn chưa được các cấp, các ngành quan tâm đúng mức; sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình, xã hội còn thiếu đồng bộ, chặt chẽ. Công tác giáo dục đạo đức chưa được coi trọng đúng mức, không được tiến hành thường xuyên mà làm lấy lệ, hình thức và chưa xuất phát từ mục tiêu giáo dục con người.

Trong cấu trúc của nhân cách thì đạo đức là thành phần cốt lõi. Giáo dục đạo đức cho SV cần nhằm định hướng lối sống, chuẩn mực và giá trị đạo đức cho một thế hệ tương lai của đất nước. Do đó, việc xác định nội dung, phương pháp giáo dục đạo đức cho SV ở Trường Đại học Hạ Long cũng tìm ra giải pháp tăng cường giáo dục đạo đức cho SV ở trường Đại học Hạ Long trong bối cảnh hiện nay là một vấn đề có ý nghĩa lý luận và thực tiễn.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm về giáo dục đạo đức

Giáo dục đạo đức là một bộ phận của quá trình giáo dục tổng thể, nhằm hình thành cho SV niềm tin, thói quen, hành vi, chuẩn mực về đạo đức.

Giáo dục đạo đức là quá trình chuyển văn hoá đạo đức xã hội thành văn hoá đạo đức cá nhân. Đó là quá trình chuyển những tri thức, những kinh nghiệm, những chuẩn mực và lí tưởng đạo đức xã hội thành những phẩm chất đạo đức cá nhân, làm phát triển ý thức cũng như năng lực đánh giá và thực hiện hành vi đạo đức, năng lực tham gia vào các quan hệ đạo đức xã hội.

2.2. Những nội dung giáo dục đạo đức cho SV ở Trường Đại học Hạ Long hiện nay

Do những hoạt động của SV thường gắn liền với nhà trường nên Trường Đại học Hạ Long có vai trò chủ đạo nhất trong việc giáo dục đạo đức cho SV. Mỗi chủ trương, hoạt động của nhà trường đều có tác động trực tiếp đến việc hình thành thế giới quan và nhân sinh quan mới cho SV bởi những tri thức mà họ thu nhận được trước đó còn chưa đầy đủ. Mỗi SV đều có nhu cầu khám phá tri thức mới, cuộc sống mới, các giá trị mới nên nhà trường càng có vai trò quan trọng trong định hướng tư tưởng cho họ và nội dung giáo dục đạo đức cho SV mà Trường Đại học Hạ Long đang triển khai như:

Trước hết, Giáo dục cho SV lòng yêu nước, tinh thần tự hào dân tộc, tinh thần phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc.

Trong hệ thống giá trị đạo đức của con người Việt Nam, lòng yêu nước luôn giữ vị trí cao nhất, là sợi chỉ đỏ xuyên suốt lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc. Vì vậy giáo dục cho SV lòng yêu nước là vấn đề có tính thời sự. Giáo dục lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc trong bối cảnh hiện nay là vấn đề giáo dục ý thức chính trị, trách nhiệm xã hội cho thế hệ tương lai. Để giáo dục cho SV lòng yêu nước phải chú trọng hài hòa cả lí trí và tình cảm. Nhờ có các khóa học như thế mà mỗi SV thu nhận thêm tri thức về lĩnh vực chính trị, xã hội. Nhiều SV đã thể hiện mong muốn được đứng trong hàng ngũ của Đảng để có thể rèn luyện, trưởng thành và cống hiến nhiều hơn nữa cho xã hội, cũng giúp SV nhận thức về tình hình đất nước, những sự kiện xảy ra trên thế giới để họ có thể xác định quan điểm, thái độ, không để kẻ xấu lợi dụng, kích động, gây mất ổn định chính trị, xã hội.

Thứ hai, nội dung giáo dục đạo đức phải bao gồm cả ba mặt: Phát triển ý thức đạo đức; hình thành nhu cầu, động cơ, tình cảm đạo đức phù hợp với nền đạo đức mới; xây dựng hành vi và thói quen đạo đức phù

hợp với yêu cầu công cuộc xây dựng và phát triển đất nước, thực hiện mục tiêu: Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Trong đó, cần đặc biệt chú trọng phát triển ý thức đạo đức nhằm trang bị cho SV những hiểu biết về các chuẩn mực, quy tắc đạo đức. Hình thành nhu cầu, động cơ, tình cảm đạo đức phù hợp để thúc đẩy hành vi đạo đức, hình thành thói quen đạo đức. Đồng thời, nâng cao hiệu quả giáo dục lý luận cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, giáo dục chủ nghĩa yêu nước, lý tưởng của chủ nghĩa cộng sản, chủ nghĩa tập thể, lòng nhiệt tình hăng say lao động, có ý thức bảo vệ tài sản xã hội chủ nghĩa. Tăng cường giáo dục cho SV về nội quy, quy chế nhà trường; các quy định của pháp luật về an toàn giao thông, phòng chống ma túy và các tệ nạn xã hội... giúp SV vừa có ý thức tự giác, chủ động vừa nhận thức được những giới hạn cụ thể trong thái độ và hành vi của mình.

Thứ ba, giáo dục cho SV lòng yêu thương còn người, lối sống và ứng xử cao đẹp trong tình bạn, tình yêu. Yêu thương con người là phẩm chất và giá trị nổi bật trong truyền thống đạo đức của dân tộc Việt Nam. Ngoài ra chúng ta phải giáo dục cho SV xây dựng tình bạn chân chính và tình yêu trong sáng.

Thứ tư, giáo dục những kỹ năng “mềm” để SV có thể xử lý các tình huống nảy sinh trong cuộc sống một cách tích cực nhất. Thực tế cho thấy, do mới tự lập và sống xa nhà, thiếu sự quản lý, giáo dục của gia đình nên nhiều SV đã không khỏi ngỡ ngàng, gặp khó khăn nhất là trong những ngày đầu mới nhập học. Cũng có nhiều gia đình do những khó khăn của cuộc sống đã không thể thường xuyên quan tâm, chăm lo cho SV. Thậm chí, nhiều gia đình cho rằng chỉ cần cung cấp đầy đủ vật chất, tiền bạc là đã hoàn thành nhiệm vụ với SV mà thiếu quan tâm đến tình cảm, cảm xúc của SV. Những quan niệm lệch lạc đó đã “khoán trắng” việc giáo dục SV cho xã hội và nhà trường. Do đó, đã dẫn đến hệ lụy là nhiều SV do thiếu sự quan tâm, yêu thương của gia đình đã trượt dài trong lối sống buông thả, thiếu sự tu dưỡng, rèn luyện đạo đức. Vì vậy, việc trang bị cho SV những kỹ năng mềm để có thể xử lý các tình huống nảy sinh trong cuộc sống một cách tích cực nhất là vấn đề cấp bách hiện nay.

2.3. Một số biện pháp tăng cường giáo dục đạo đức cho SV ở Trường Đại học Hạ Long

Thứ nhất, xây dựng các bộ quy tắc ứng xử tại Trường Đại học Hạ Long đối với SV và giảng viên.

Xây dựng bộ quy tắc ứng xử trong nhà trường sẽ giúp cho SV có môi trường thuận lợi để rèn luyện,

hình thành các hành vi ứng xử, hành vi đạo đức đúng chuẩn mực trong quan hệ với thầy cô, bạn bè từ đó hình thành nhu cầu và thói quen thực hành các hành vi đạo đức; có tinh thần tập thể, không ngừng nỗ lực học tập phấn đấu vì ngày mai lập thân, lập nghiệp. Các bộ quy tắc ứng xử trong Trường Đại học Hạ Long với những quy định cụ thể đối với cả cán bộ, giảng viên và SV của nhà trường mang tính bắt buộc trở thành căn cứ quan trọng để đánh giá, xếp loại điểm rèn luyện của SV được ghi trên bảng điểm khi tốt nghiệp sẽ giúp SV có ý thức chủ động, tự giác thực hiện.

Thứ hai, để đạt được hiệu quả cao trong giáo dục đạo đức cho SV thì bản thân mỗi giảng viên phải là tấm gương về đạo đức. Những bài học đạo đức chỉ thực sự có giá trị, có tính thuyết phục khi người thuyết giảng bài học đó là tấm gương mẫu mực. Mỗi giảng viên cần nêu cao lòng yêu nghề, thái độ công bằng, tinh thần trách nhiệm... nhằm tạo được niềm tin cho SV. Thầy cô ngoài việc truyền đạt tri thức còn phải định hướng và kịp thời uốn nắn hành vi, thái độ của SV, tạo cho SV có điều kiện thuận lợi nhất để rèn luyện, tu dưỡng đạo đức, giữ gìn và phát huy các giá trị truyền thống và tiếp thu một cách có chọn lọc những giá trị văn hóa mới.

Thứ ba, nhà trường cần phát huy hơn nữa vai trò của tổ chức Đoàn và Hội trong giáo dục đạo đức cho SV, phải phát huy hơn nữa tính chủ động tích cực của mình, đặc biệt là trong việc tổ chức nhiều các hoạt động tập thể với hình thức phong phú, đa dạng thu hút được nhiều SV tham gia nhằm làm cho họ có nhiều điều kiện tiếp cận với các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, tham gia vào các hoạt động, tổ chức xã hội tạo sự gắn kết giữa cá nhân với cộng đồng.

Để phát huy hơn nữa vai trò của Đoàn, Hội trong việc giáo dục nghĩa vụ đạo đức cho SV, cần có sự phối hợp với các tổ chức xã hội khác như Hội liên hiệp phụ nữ, Liên đoàn lao động, nhà trường... để tạo sự thống nhất và hỗ trợ lẫn nhau trong công tác xây dựng và giáo dục nghĩa vụ đạo đức mới cho SV.

Bên cạnh những hoạt động tập thể, Đoàn và Hội cũng cần có những chủ trương hỗ trợ cho SV trong học tập, tạo nhiều cơ hội cho SV tìm hiểu thực tế, vừa mang tính giải trí, vừa là sự học hỏi lẫn nhau... giúp SV ngày càng gắn bó, sống tình cảm và có trách nhiệm với mọi người hơn trong cuộc sống.

Thứ tư là cần gắn kết ba chủ thể gia đình, nhà trường và xã hội trong việc giáo dục đạo đức cho SV.

Gia đình chính là môi trường hình thành nhân cách bởi từ gia đình con người có những định hướng giá trị đầu tiên về cuộc sống. Đây cũng là nơi gắn bó suốt cuộc đời nên môi trường gia đình có ảnh hưởng lớn đến tâm lý, tình cảm, nếp sống của mỗi người.

Để đạt được hiệu quả trong việc phối hợp giữa 3 chủ thể giáo dục, chúng ta cần phải thường xuyên có sự tổng kết, rút kinh nghiệm; chính sách cho thanh niên phải có sự đóng góp tiếng nói của thanh niên, có sự góp ý, phản hồi; các chủ trương phải được phổ biến rộng rãi. Có như vậy, công tác giáo dục nghĩa vụ đạo đức cho SV từ phía gia đình, nhà trường và xã hội mới đạt được sự thống nhất và hiệu quả thiết thực.

3. Kết luận

Trên thực tế, ở các xã hội khác nhau, đạo đức và ý thức đạo đức biểu hiện ở những điều cấm và khuyến khích khác nhau nhằm ngăn chặn những hành vi xấu xa và kích thích những điều tốt trên quan điểm lợi ích chung, lợi ích xã hội.

Với những đặc điểm nhận thức, tâm sinh lý, SV là đối tượng dễ bị tác động mạnh mẽ. Vì vậy việc giáo dục đạo đức và tìm ra biện pháp tăng cường giáo dục đạo đức cho SV là vấn đề có ý nghĩa quan trọng. Qua đó, hình thành lớp người vừa hồng, vừa chuyên, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Thị Hoài (2020), “*Nội dung và Phương pháp giáo dục đạo đức cho SV hiện nay*”, Tạp chí Thiết bị Giáo dục.
- [2] Nguyễn Thế Kiệt (2012), “*Mấy vấn đề về đạo đức học mác xít và xây dựng đạo đức trong điều kiện kinh tế thị trường ở Việt Nam hiện nay*”, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [3] Nguyễn Văn Lê (2006), “*Học sinh, SV với văn hóa đạo đức trong ứng xử xã hội*”, NXB Giáo dục, Hà Nội
- [4] Hồ Chí Minh (2011), “*Toàn tập, tập 1, 9, 11, 15*”, NXB Chính Trị Quốc gia, Hà Nội
- [5] Nguyễn Thị Thanh Thương (2017), “*Giáo dục nghĩa vụ đạo đức cho SV các trường đại học công lập hiện nay*”, LATS Triết học, Học Viện Khoa học Xã hội Việt Nam, Hà Nội.
- [6] Ban Chấp Hành Trung Ương (2013), “*Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa*”, Hà Nội